HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומי מעברא והתני רב ביבי קמיה דרב נחמן (א)שלש נשים משמשות במוך אלו הן קטנה ומעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ותמות מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל מניקה שמא תגמול את בנה ואיזוהי קטנה מבת אחת עשרה שנה ויום אחד עד שתים עשרה שנה ויום אחד פחות מיכן ויותר על כן משמשת כדרכה והולכת דברי ר"מ וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו משום שנאמר [1]שומר פתאים ה' וכי תימא דאיעברא כשהיא נערה ואולידה כשהיא נערה ובשיתא ירחי מי קא ילדה והאמר שמואל (ג)אאין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים וכי תימא בציר הוא דליכא הא טפי איכא הא אלא קאמר אלא הכי קמיבעיא ליה יש בגר בקבר ופקע אב או דלמא אין בגר בקבר ולא פקע אב מר בר רב אשי בעי לה הכי מיתה עושה בגרות או אין עושה בגרות תיקו בעי מיניה רבא מאביי בא עליה ונתארסה מהו א"ל במי כתיב ונתן לאבי הנערה אשר לא ארוסה ולטעמיך הא דתניא גבא עליה ונשאת לעצמה מי כתיב ונתן לאבי הנערה אשר לא נשואה הכי השתא התם הואיל ובגרות מוציאה מרשות אב ונישואין מוציאין מרשות אב מה בגרות בא עליה ובגרה לעצמה אף נישואין בא עליה ונשאת לעצמה אלא אירוסין מי קא מפקי מרשותא דאב לגמרי הא תנן (ג)דנערה המאורסה אביה ובעלה מפירין לה נדריה: **מתני'** (ד)ההמפתה נותן שלשה דברים והאונס ארבעה המפתה נותן בושת ופגם וקנס מוסיף עליו אונס שנותן את הצער מה בין אונס למפתה האונס נותן את הצער והמפתה אינו נותן את הצער האונס נותן מיד והמפתה לכשיוציא האונס שותה בעציצו והמפתה אם רצה להוציא מוציא וכיצד שותה בעציצו אפילו היא חיגרת אפי' היא סומא ואפילו היא מוכת שחין זנמצא בה דבר ערוה או שאינה ראויה לבא בישראל אינו רשאי לקיימה שנאמר (ה)[2]ולו תהיה לאשה אשה הראויה לו: **גמ'** צער דמאי אמר אבוה דשמואל צער שחבטה על גבי קרקע מתקיף לה רבי זירא אלא מעתה חבטה על גבי שיראין הכי נמי דפטור וכי תימא הכי נמי והתניא ר' שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון (י)אונס אינו משלם את הצער מפני שסופה

ומי מעברא. בקטנות או בנערות כשהיא בת קנס שתלד בנערות: **משמשות במוך.** מותר להן לשמש במוך ואינן כמשחיתות זרע: **שמא יעשה עוברה סנדל.** שאם תתעבר עובר שני פוחת השני את צורת (א) הראשון ודומה לסנדל שהוא דג שבים: **שמא תגמול את בנה.** מפני שהחלב נעכר כשמתעברת ואינו טוב ליונק ותצטרך להעתיקו משדים וימות: **פחות מכאן.** מבת אחת עשרה שנה משמשת כדרכה לפי שלא תתעבר: **ויתר על כן.** על בת שתים עשרה שנה משמשת כדרכה שאם תתעבר לא תמות. אלמא בקטנות לא מיעברא שיבא לכלל לידה דהא ותמות קתני: **וכי תימא.** מבת שתים עשרה ויום אחד שהגיעו ימי הנעורים נתעברה וילדה בנערות ומתה בנערות הא נמי ליתא דאמר שמואל אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים משתביא שתי שערות הויא נערה באותן שתביא משתים עשרה שנה והלאה ומשתביאם עד שתבגור ששה חדשים ותו לא. ומתניתא דקתני מבת שתים עשרה ואילך אי מעברא לא מתה במביאה שתי שערות קודם שתתעבר קאמר אבל כל זמן שלא הביאה קטנה היא. והאי דנקט מנין שנים משום דבבציר משתים עשרה ויום אחד אפילו הביאה שערות אינו אלא שומא כדאמרינן במסכת נדה [מו.] ובקדושין(י): **ופקע אב.** פקעה תביעת אב וזכה הלה במה שבידו שאין בעל דינו קיים וקנס לאו ממון הוא להורישו לאביה בתורת ירושה כל כמה דלא גבתיה: **או אין בגר בקבר.** לאפקועי תביעת אב: **מר בר רב אשי.** לא בעי לה בעיא דרבא משום בגר בקבר אלא אם מתה בנערותה מי פקעה כי בגרות דמחיים או לא. ולהאי לישנא דמר בר רב אשי אליבא דרבא אמרו לעיל(ח) מילתא דפשיטא ליה לאביי מיבעיא ליה לרבא דאילו ללישנא קמא מפשט פשיטא ליה לרבא דמיתה לא מפקעא ודלא כאביי כל זמן שלא בגרה וכי קא מיבעיא ליה בבגר בקבר קמבעיא ליה אבל במיתה כל זמן שלא בגרה פליג אדאביי ואמר לא מפקעא וחייב: **מיתה עושה בגרות.** עושה דין בגרות דמפקעא כח אב כי בגרות: **מהו.** מי הוי לאביה או לעצמה: **בגרות מוציאה מרשות אב.** דלא מצינו שזיכתה לו תורה בבתו אלא מכר בקטנות ושאר שבח כגון קנסה ומעשה ידיה בנערות כדילפינן בפרק נערה (לקמן דף מו:) אבל בבגרות לא אשכחן וכיון דלא זיכתה לו תורה אנן מהיכא תיתי לן לזכותו בשלה: **ונישואין מוציאין מרשות אב.** כדאשכחן בהפרת נדרים דכל זמן דלא ניסת אביה מיפר ומשניסת אין יכול להפר: **בא עליה.** כשהיא נערה ובגרה: **לעצמה.** דכתיב(ט) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה אם נערה היא בשעת נתינה: **אביה ובעלה.** ואינו מופר עד שיפרו שניהם: **מתני' בושת ופגם.** במתני' לקמן [מ.] מפרש להו: **האונס נותן מיד.** לאביה אע"פ שכונסה: **לכשיוציא.** בגמרא [ע"ב] פריך הטו אשתו היא ומפרש לה לכשלא יכנוס דאם כנסה אינו נותן קנס כדכתיב(י) מהר ימהרנה לו ואם מאן ימאן וגו' כסף ישקול אבל אונס כתיב ונתן חמשים כסף ולו תהיה לאשה: **שותה בעציצו.** בכלי שבחר לו לשתות בו כלומר על כרחו ישאנה כדכתיב לא יוכל לשלחה (דברים כב): **גמ' שסופה**

שלש נשים משמשות במוך. פי' בקונטרס מותרות לשמש במוך אע"ג דשאר נשים אסורות משום השחתת זרע ואין נראה לר"ת (י)דהא קטנה ואילונית מותר לשמש בהדייהו ולא הוי השחתת זרע כיון שהוא דרך תשמיש ומפרש ר"ת משמשות צריכות לשמש במוך אחר תשמיש ועלה טובה קמ"ל ולר"י נראה לקיים פי' הקונט' דבריש נדה (דף ג.) משמע שהמוך הוא במעיה כל שעה והוי כמשמש על האבנים ועל העצים ולא דמי למשמש קטנה ואילונית ועוד אפילו היתה נותנת מוך אחר תשמיש אסורה (ס)דאף על פי שאינה מצווה על פריה ורביה מ"מ אסורה היא להשחית זרע כדמשמע בנדה (דף יג.) דתנן כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת באנשים תיקצץ ומפרש בגמרא משום דנשים לאו בנות הרגשה נינהו משמע דאם היו בנות הרגשה הוו אסירי ויש לדחות דלאו בנות איסור הרגשה נינהו קאמר: **וכי תימא בציר הוא כו' והא בלבד קאמר.** בקונטרס (בקדושין דף עט.) ל"ג ליה דבלאו בלבד משמע טפי לא(ע): **בא עליה ונתארסה מהו.** לרבי עקיבא דמתני' קא מיבעיא ליה דאמר נתארסה ונתגרשה קנסה לעצמה דמי אמרינן כיון שיצאה מרשות האב לענין קנס יהא קנסה לעצמה או דלמא כיון דלענין שאר מילי לא נפקא מרשות האב יהא קנסה לאביה אבל לרבי עקיבא דברייתא פשיטא דקנסה לאביה ולר' יוסי הגלילי נהי דאמר אין לה קנס נמי לא מיבעיא ליה דהא דאין לה קנס לאו משום מיפק מרשותא דאב היא אלא גזירת הכתוב הוא דאין לה קנס ולא נפקא באירוסין כלל מרשות אביה דאב זכאי בקדושיה ובמעשה ידיה אע"ג דנתארסה והא דקא בעי לה סתם ולא קאמר לרבי עקיבא בהדיא מהו משום דהלכה כר' עקיבא מחבירו: **הואיל ונישואין מוציאין מרשות אב.** פי' בקונט' דילפינן מהפרת נדרים ואע"ג דקי"ל דממונא מאיסורא לא ילפינן ה"מ לאוקמה ברשות אב הוא דלא ילפינן ממונא מאיסורא אבל לאפוקי מרשות אב ילפינן שפיר מהפרת נדרים דבסברא מועטת יש להוציאה מרשות אב ור"י ב"ר אברהם פי' כיון דגלי לן קרא דלאוקמה ברשות אב איסורא וממונא שוין ה"ה לאפוקה (מ)[ור"י מפרש דנישואין מוציאין מרשות אב מדדרשינן איש אמו ואביו תיראו איש סיפק כו' אשה אין סיפק בידה לעשות ולא נהירא דמעשה ידיה אינו לבעל מן התורה]: **מה בוגרת בא עליה ובגרה לעצמה.** פירוש דהא מצינו בוגרת שיוצאה מרשות אב לענין ממון וקשה דה"נ נישואין מוציאין מרשות אב לענין ממון ואמאי צריך למילף מבוגרת ונראה דבא עליה ובגרה לעצמה נפקא לן מונתן לאבי הנערה דדרשינן לאבי הנערה ולא לאבי בוגרת: **צער** דמאי. קשה לר"י דמאי קא מיבעיא ליה וכי לא ידע הש"ס שיש צער גדול לבתולה בביאה ראשונה וכמה קטנות חולות מזה וכ"ת דמאותו צער פשיטא ליה להש"ס דפטור שהרי סופה להצטער בכך תחת בעלה והא איכא כמה תנאי בהכונס (ב"ק דף נט. ושם) דלא חיישי לכחש גופנא פירוש דבר שסופו להיות כן ונראה לר"י דצער בעילה משום תאות תשמיש אינו בא בשעת תשמיש אלא אחר כך וכל צער החבלה דמחייב היינו אותו צער הבא לו בשעת חבלה אבל מה שבא לו אחר כך מיפטר דגרמא בעלמא הוא הלכך בעי צער דמאי ורשב"א מפרש דפשיטא דצער של בתולים ליכא למימר דע"כ תנא דמתני' חייש לכחש גופנא מדמפתה פטור:

אי

עין משפט נר מצוה

סט א מיי' פ"ב מהל' אישות הל' ב טור ש"ע יו"ד סימן רלד סעיף א בהג"ה:

ע ב מיי' פ"ב מהל' נערה הל' טז סמג עשין נד טור אה"ע סימן קעז:

עא ג מיי' שם הל' טו:

עב ד מיי' פי"א מהל' נדרים הל' ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף ה:

עג ה מיי' פ"ב מהלכות נערה הל' ז סמג עשין נד טוש"ע אה"ע סי' קעז סעיף א:

עד ו מיי' פ"א שם הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

עה ז מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ד:

תוספות רי"ד

תניא בא עליה ונשאת לעצמה הואיל ובגרות מוציאה מרשות אב. פי' שלא מצינו שזכתה לו תורה בבתו אלא מכר בקטנותה ושאר שבח ממון כגון קנסה ומעשה ידיה בנערות כדילפי' לקמן בפ' נערה ונשואין נמי מוציאין מרשות אב. פירוש כדאשכחן בהפרת נדרים דכ"ז שלא נשאת אביה מפר נדריה ומשנשאת אין יכול להפר. מה בוגרת בא עלי' ובגרה לעצמה דכתיב ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה. אם היא נערה בשעת נתינה אף נשואין בא עליה ונשאת לעצמה: **מתני'** המפתה נותן ג' דברים והאונס ד' המפתה נותן בושת ופגם וקנס מוסיף עליו אונס שנותן את הצער מה בין אונס למפתה האונס נותן את הצער והמפתה אין נותן את הצער האונס נותן מיד והמפתה לכשיוציא האונס שותה בעציצו. פי' בכלי שבחר לו לשתות בו כלומר ע"כ ישאנה דכתיב לא יוכל לשלחה כל ימיו והמפתה אם רצה להוציא מוציא. פי' האונס נותן מיד ואע"פ שכונסה שנאמר ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף ולו תהיה לאשה. ודרשי' תו לו אתה כופה ולא לה:

מסורת הש"ס

(א) יבמות יב: ק: נדה מה. נדרים לה: [תוספתא נדה פ"ב], (ב) קדושין עט. נדה סה., (ג) נדרים סו: עד: יבמות כט: לקמן מו: קדושין ד., (ד) לקמן מב., (ה) [לעיל כט:], (ו) ב"ק נט. ע"ש, (ז) [דף טז:], (ח) [דף לח:], (ט) [דברים כב], (י) [שמות כב], (כ) [עי' תוס' יבמות יב: ותוס' נדה יג.], (ל) [ועי' תוס' נדה סה. ד"ה וכ"ת כו' מייפבין הגירסא], (מ) ת"י כ"י,

תורה אור השלם

1. שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: תהלים קטז ו

2. וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כָּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּהּ לֹא יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו: דברים כב כט

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שלש וכו' דאע"פ שאינה מצווה על פריה ורביה. עי' סנהדרין דף נט ע"ב תוד"ה והא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמא יעשה עוברה וכו' צורת השני. נ"ב ותוספות פרק המפלת הביא בשם רש"י שולד אחרון ממעך צורה הראשונה ע"ש בד"ה קמ"ל בדף כה מיהו ביבמות דף יב כתב רש"י ז"ל דוחק האחד את חברו ופוחת צורתו משמע דלפעמים הראשון גוזר ולפעמים השני גוזר ופעם פי' כך ופעם פי' כך ואין כאן טעות: (כך הגי' בדפ"ר):

מוסף רש"י

משמשות במוך. מותרות לתת מוך במקום תשמיש כשהן משמשות, כדי שלא יתעברו (יבמות יב: ושם ק:) או: תקנתן הוא לשמש במוך שלא יתעברו (נדה מה.). **שמא תעשה עוברה סנדל.** ולד שאין לו צורת פנים וקיימא לן במסכת נדה (כה:) אין סנדל שאין עמו ולד, משל לאדם שסטר את חבירו והחזיר צורתו לאחוריו, דכשהיא מעוברת וחוזרת ומתעברת דוחק האחד את חבירו ופוחת צורתו (יבמות יב: וכעי"ז שם ק:) או: כשמתעברת תאומים פעמים שאחד דוחק את חבירו ופוחת את צורתו כדאמרינן אין סנדל שאין עמו ולד (נדה מה.). **שמא תגמול את בנה.** אם תתעבר תהא צריכה לגמול את בנה מלהניק, כמו (בראשית כא) ויגמל, לשון הבדלה (יבמות יב:) תפריש את בנה מלהניק מחמת עיבורה (נדה מה.). **ואיזוהי קטנה.** שמתעברת ומתה (יבמות ק:) הראויה להתעבר ולמות (שם יב:). **פחות מיכן.** אינה צריכה לשמש במוך, דודאי לא תתעבר, **ויתר על כן.** אם תתעבר לא תמות (נדה מה. וכעי"ז יבמות יב:). **אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים.** כשהביאה סימני נערות אינה שוהה להיות בוגרת אלא ששה חדשים, ופעמים שהיא ממהרת לבגור וסימניה ניכרים בדדיה כדתנן במסכת נדה (מז.) פגה בוחל וצמל (קדושין עט.). **נערה המאורסה.** להכי נקט נערה דדוקא נערה שהיא ברשות אביה דכתיב בנעוריה בית אביה (נדרים סו:).